

GRAM AUR = 633,4893 RON

FRANC ELVEȚIAN = 5,7304 RON

EURO = 5,3470 RON

DOLAR = 4,7814 RON

TradeVille: Septembrie - lună dificilă pentru piețele financiare

Septembrie și-a confirmat reputația de lună dificilă pentru piețele financiare, potrivit unui raport elaborat de Departamentul de Analiză al TradeVille (https://tradeville.ro/?utm_source=bursa&utm_medium=media&utm_campaign=trivia). Rezerva Federală (Fed) din SUA a majorat dobânda pentru prima dată din 2023. Banca Centrală Europeană (BCE) a operat a doua majorare din acest an, iar Banca Japoniei a dus dobânda la cel mai ridicat nivel din 1995. Pe fondul inflației persistente și al escaladării conflictului SUA-Iran, randamentele titlurilor americane pe 10 ani a depășit maximul din 2007, iar petrolul Brent a revenit peste 100 de dolari/baril, cu cel mai mare avans lunar din istorie. Bursele europene și indicii americani Dow Jones s-au înregistrat scăderi semnificative, în timp ce Nasdaq a fost susținut de tema inteligenței artificiale. Anul a avut cea mai slabă lună din iunie, iar Bitcoin a crescut, susținut de intrările în fondurile ETF. La București, indicele BET a pierdut aproape 8%, pe fondul blocajului po-

litic și al așteptării deciziei S&P.

SUA - prima majorare de dobândă din 2023

Principali indici americani au încheiat luna septembrie în direcții diferite: S&P 500 -0,45% (7.651,54 puncte), Dow Jones -4,29% (50.908 puncte) și Nasdaq Composite +1,86% (26.861 puncte). Nasdaq-100 a avansat cu 3,23%, în timp ce Russell 2000 a pierdut 5,39%. Creșterea a fost concentrată: tehnologia a fost singurul sector din S&P 500 pe plus (circa +5%) în timp ce finanțarele, materialele și imobiliarul au pierdut aproape 7% fiecare, iar doar cinci din cele 30 de componente ale Dow Jones au încheiat luna pe plus. Pe ansamblu, trimestrul ui al treilea, S&P 500 a câștigat 2%, Nasdaq 2,5%, iar Dow Jones a pierdut 2,7%. În săptămâna din 15-16 septembrie, FOMC a majorat intervalul doborâzii de referință cu 25 de puncte de bază, la 3,75-4%, cu vot unanim 12-0.

F.A.

(continuare în pagina 9)

Bunăstare pe datorie: Cine plătește factura UE?

● Potrivit Eurostat, la finalul primului trimestru din 2026 datoria publică națională a celor 27 de state membre UE era de 15.704,6 miliarde euro ● Pe lângă debitul respectiv, Eurostat precizează că UE are de achitat împrumuturi de 836,8 miliarde euro, contractate până la 30 iunie 2026 ● Conform raportului din 8 octombrie 2026, auditorii Curții de Conturi Europene estimează că datoria publică a Uniunii va fi de peste 1000 miliarde euro la începutul anului 2027

Uniunea Europeană și-a finanțat supraviețuirea în pandemie, redre sarea economică și o parte din răspunsul la noile crize prin împrumuturi, dar factura ocupă tot mai mult loc în bugetele din care trebuie plătite investițiile, serviciile publice și securitatea continentală. Datoria publică a celor 27 de state membre ajunse se la aproximativ 15.704,6 miliarde de euro la 31 martie 2026, potrivit datelor publicate de Eurostat. Separat, Uniunea Europeană, în calitate de emitent de datorie, avea împrumuturi restante de 836,8 miliarde de euro la 30 iunie 2026, conform aceluiași surse.

În spatele acestor sume se află o întrebare care va domina anii următori: cât din veniturile viitoare ale Europei va finanța dezvoltarea și cât va fi

rezervat obligațiilor deja asumate? În ediția de ieri a ziarului BURSA am publicat un articol de spre absorbția fondurilor europene, material ce surprinde loc mai această tensiune.

Pentru a înțelege factura întregului bloc comunitar european, trebuie să parcurgem două niveluri. Datoria publică națională reprezintă obligațiile administrațiilor publice ale fiecărui stat, consolidate potrivit metodologiei europene. Datoria proprie a UE este contractată de Comisia Europeană pentru programele autorizate. Când Bruxellesul împrumută bani de pe piețe și îi acordă mai departe unui stat membru sub formă de credit, există atât obligația UE față de investitori, cât și obligația statului în fața de UE.

GEORGE MARINESCU

(continuare în pagina 3)

Liechtenstein - de decenii cea mai bogată țară din lume

● Micul stat înregistrează cea mai mare producție economică pe cap de locuitor, depășind pragul de 195.000 de dolari, conform estimărilor pentru anul 2026 ● Europa găzduiește multe dintre țările cu cel mai ridicat PIB pe cap de locuitor

Dacă luăm în considerare producția economică pe cap de locuitor, cele mai bogate țări din lume sunt, de regulă, state mici și dezvoltate, situate în mare parte în Europa. Totuși, o țară din America de Sud a urmat modelul statelor din zona Golfului pentru a-și spori bogăția, arată o analiză vizualizată pe [pib.com](https://www.pib.com). Sursa citată clasifică țările cu cel mai ridicat Produs Intern Brut (PIB) pe cap de locuitor în anul 2006, 2016 și 2026, utilizând datele Fondului Monetar Internațional (FMI). Cifrele sunt exprimate în prețuri curente și ajustate în funcție de paritatea puterii de cumpărare (PPP).

Cele mai importante schimbări în clasament

În 2006, Liechtenstein ocupa de-a primul loc în clasamentul mondial, fiind singura țară în care PIB-ul pe cap de locuitor (112.499 dolari) atingea pragul de șase cifre. Micul stat alpin

era urmat de Luxemburg (96.014 dolari), situat în vecinătate, precum și de țările petroliere din Golf, precum Qatar (86.252 dolari) și Emiratele Arabe Unite (74.230 dolari).

Majoritatea celor mai bogate țări din lume, conform acestui indicator, sunt mici centre financiare offshore, precum Singapore și Elveția.

Dificile țări și-au sporit prosperitatea economică prin mijloace diverse. Singapore, de exemplu, a dezvoltat industria competitivă la nivel internațional, precum cele ale semiconductoarelor și produselor farmaceutice. Datoriile acestor industrii, jura a ajuns, în cele din urmă, să ocupe locul al doilea în lume în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor (173.708 dolari) în anul 2026. În schimb, transformarea Guineei a început odată cu descoperirea unei resurse care a schimbat complet profilul economic al țării.

A.V.

(continuare în pagina 12)

Investițiile următorului deceniu, într-o lume dominată de datorii, inflație și AI

(Interviu cu Jiří Gregor, unul dintre cei mai copiați investitori cehi de pe platforma eToro)

„Cea mai mare parte a portofoliului meu este explicată de riscul inflației”.

Jiří Gregor,
investitor eToro

Pe piața investițională, riscurile periculoase sunt cele lente, consideră Jiří Gregor, unul dintre cei mai copiați investitori cehi de pe platforma eToro. Printre altele, specialistul ne-a spus, în cadrul unui interviu: „Majoritatea investitorilor individuali măsoară succesul în randament nominal. Eu mă întreb ce vor putea cumpăra acești bani peste douăzeci de ani. Această întrebare contăză mai mult astăzi decât în oricare alt moment din ultimele decenii”.

În colaborare cu eToro, Jiří Gregor a creat aplicația Investment Titans, care folosește inteligența artificială pentru a simula diverse abordări investiționale și le permite investitorilor să își testeze ideile în raport cu perspectivele unor personalități cunoscute din lumea investițiilor. Proiectul a luat naștere într-un mediu în care eToro le-a permis investitorilor experimentați să își creeze propriile instrumente pentru comunitate. Proiectele de succes au primit ulterior oportunitatea de a-și pune soluțiile la dispoziția unui cerc mai larg de utilizatori ai platformei. Unul dintre acestea a fost chiar instrumentul Investment Titans, pe care utilizatorii platformei îl pot folosi astăzi. Datorită aplicației, acum vă puteți dezbatte ideile de investiții cu legende precum Benjamin Graham, Warren Buffett, Cathie Wood, Peter Lynch sau George Soros. Având peste o mie de investitori care și-au copiat strategia, Jiří a studiat matematica la Charles University și a lucrat ani de zile ca actuar (specialist în matematică financiară, statistică și calculul probabilităților) înainte de a trece în domeniul administrării activelor și pasivelor (Asset-Liability Management). De asemenea, a fost și jucător de șah la nivel profesionist. Potrivit acestuia, matematica, activitatea de actuar și șahul sunt cele care l-au modelat, modul în care privește investițiile - ceea ce se traduce prin lucrul cu probabilități și gestionarea riscurilor și luarea deciziilor având întotdeauna în vedere un rezultat pe termen lung.

Reporter: Aveți studii în domeniul matematicii și lucrați în managementul activelor și pasivelor (ALM) în industria asigurărilor. Cum influențează această combinație modul în care priviți riscul și oportunitățile de investiții? Vă deter-

mină acest lucru să analizați piețele diferite față de un investitor individual obișnuit?

Jiří Gregor: Am studiat matematica și am petrecut ani de zile lucrând ca actuar înainte de a trece în managementul activelor și pasivelor

(ALM) în asigurări. Această activitate le învață că în sursele periculoase sunt cele lente. Toată lumea vede un crăh financiar. Puținii oameni observă cum ratele dobânzii și inflația schimbă în linie valoarea reală a unei promisiuni de plată peste două-

zeci de ani.

Majoritatea investitorilor individuali măsoară succesul în randamente nominale. Eu mă întreb ce vor putea cumpăra acești bani peste douăzeci de ani. Această întrebare contăză mai mult astăzi decât în oricare alt moment din ultimele decenii. Guvernele înregistrează datorii record, iar din punct de vedere istoric, calea de ieșire din datoriile record a fost inflația. Această singură idee explică cea mai mare parte a portofoliului meu, inclusiv Bitcoin.

Reporter: Afirmăți că sunteți un investitor pe termen lung, influențat de Benjamin Graham și de investițiile bazate pe valoare (value investing). Atunci când o acțiune scade brusc, cum decideți dacă este cu adevărat subevaluată sau dacă piața avertizează corect că afacerea are probleme?

Jiří Gregor: O scădere a prețului îmi spune că piața este îngrijorată. Nu îmi spune și dacă această îngrijorare este justificată.

EMILIA OLESCU

(continuare în pagina 10)